

POSTANOWIENIE

Dnia 7 października 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marek Motuk

w sprawie **radcy prawnego W. S.**

obwinionego o popełnienie przewinień dyscyplinarnych z art. 64 ust. 1 w zw. z art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (Dz. U. z 2024 r. poz. 499) w zw. z art. 6, art. 8, art. 11 ust. 1, art. 12 ust. 1 i 2 i art. 44 ust. 1 Kodeksu etyki radcy prawnego

po rozpoznaniu w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej w dniu 7 października 2024 r.

na posiedzeniu w trybie art. 535 § 1 i 3 k.p.k.

kasacji wniesionej przez obrońcę

od orzeczenia Wyższego Sądu Dyscyplinarnego Krajowej Izby Radców Prawnych w Warszawie z dnia 27 listopada 2023 r. sygn. akt [...]

utrzymującego w mocy orzeczenie Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych [...] z dnia 25 stycznia 2023 r. sygn. akt [...]

p o s t a n o w i ł:

- 1. oddalić kasację jako oczywiście bezzasadną;**
- 2. wydatkami postępowania kasacyjnego w kwocie 20 (dwudziestu) zł obciążyć radcę prawnego W. S.**

[M. T.]

UZASADNIENIE

Radca prawny W. S. został obwiniony o to, że:

1. w okresie od 7 lutego 2022 r. do dnia 1 kwietnia 2022 r. w S., przyjął zlecenie wykonania usługi prawnej na rzecz K. N., której przedmiotem była reprezentacja w trzech sprawach wymienionych w przyjętym dnia 11 lutego 2022 r. pełnomocnictwie, jednakże nie ustalił zakresu wykonania usługi, wysokości honorarium, a także zasad ponoszenia opłat i wydatków przy prowadzeniu sprawy, stwierdzając jedynie, że w międzyczasie K. N. zostanie poinformowana o konieczności pobrania zaliczki, czym dopuścił się naruszenia ustawowego obowiązku wykonywania zawodu radcy prawnego ze starannością wynikającą z wiedzy prawniczej oraz zasad etyki radcy prawnego, etycznego obowiązku wykonywania czynności zawodowych rzetelnie i uczciwie, zgodnie z prawem, zasadami etyki zawodowej oraz dobrymi obyczajami, etycznego obowiązku dbania o godność zawodu radcy prawnego, etycznego obowiązku wykonywania czynności zawodowych sumiennie oraz z należytą starannością uwzględniającą profesjonalny charakter działania, a także etycznego obowiązku ustalenia z klientem zakresu usługi, wysokości honorarium lub sposobu jego wyliczenia, a także zasad ponoszenia opłat i wydatków, to jest o czyn z art. 64 ust. 1 w zw. z art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych w zw. z art. 6, art. 11 ust. 1, art. 43 ust. 2 Kodeksu etyki radcy prawnego,
2. w okresie od 11 lutego 2022 r. do dnia 1 kwietnia 2022 r. w S., nie wykonał zlecenia przyjętego od K. N., którego przedmiotem był udział w trzech sprawach wymienionych w pełnomocnictwie z dnia 11 lutego 2022 r. i zobowiązanie do czynnej reprezentacji i kompleksowego prowadzenia spraw objętych pełnomocnictwem, nie zgłaszając się do spraw celem wykonania zlecenia objętego pełnomocnictwem, nie udzielił wyjaśnień i informacji o przebiegu spraw przyjętych do prowadzenia, czym dopuścił się naruszenia ustawowego obowiązku wykonywania zawodu radcy prawnego ze starannością wynikającą z wiedzy prawniczej oraz zasad etyki radcy prawnego, etycznego obowiązku wykonywania czynności zawodowych rzetelnie i uczciwie, zgodnie z prawem, zasadami etyki zawodowej oraz dobrymi obyczajami, etycznego obowiązku postępowania lojalnie i kierowania się dobrem klienta w celu ochrony jego praw, etycznego

obowiązku dbania o godność zawodu radcy prawnego, etycznego obowiązku wykonywania czynności zawodowych sumiennie oraz z należytą starannością uwzględniającą profesjonalny charakter działania, a także etycznego obowiązku informowania klienta na jego żądanie o przebiegu sprawy, to jest o czyn z art. 64 ust. 1 w zw. z art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych w zw. z art. 6, art. 8, art. 11 ust. 1, art. 12 ust. 1 i art. 44 ust. 1 Kodeksu etyki radcy prawnego,

3. w okresie od 11 lutego 2022 r. do dnia 1 kwietnia 2022 r. w S., podał K. N. nieprawdziwe informacje o dacie zgłoszenia się do sprawy o sygn. akt [...], czym dopuścił się naruszenia ustawowego obowiązku wykonywania zawodu radcy prawnego ze starannością wynikającą z wiedzy prawniczej oraz zasad etyki radcy prawnego, etycznego obowiązku wykonywania czynności zawodowych rzetelnie i uczciwie, zgodnie z prawem, zasadami etyki zawodowej oraz dobrymi obyczajami, etycznego obowiązku postępowania lojalnie i kierowania się dobrem klienta w celu ochrony jego praw, etycznego obowiązku dbania o godność zawodu radcy prawnego, a także etycznego obowiązku wydania klientowi na jego wniosek otrzymanych od niego dokumentów w sprawach, które prowadził, to jest o czyn z art. 64 ust. 1 w zw. z art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych w zw. z art. 6, art. 8, art. 11 ust. 1, art. 12 ust. 2 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego,

Okręgowy Sąd Dyscyplinarny Okręgowej Izby Radców Prawnych w S. orzeczeniem z dnia 25 stycznia 2023 r. sygn. akt [...] uznał obwinionego radcę prawnego W. S. za winnego popełnienia przewinień dyscyplinarnych wskazanych wyżej w pkt 1, 2 i 3 i za każde z tych przewinień wymierzył obwinionemu karę upomnienia. Na podstawie art. 65¹ ust. 1 ustawy o radcach prawnych orzeczone kary połączył i wymierzył obwinionemu karę łączną upomnienia. Jednocześnie obciążył obwinionego kosztami postępowania w kwocie 2 500 zł płatnymi na rzecz Okręgowej Izby Radców Prawnych w S..

Po rozpoznaniu odwołania obwinionego od wskazanego wyżej orzeczenia Wyższy Sąd Dyscyplinarny Krajowej Izby Radców Prawnych w Warszawie orzeczeniem z dnia 27 listopada 2023 r. sygn. akt [...] utrzymał w mocy zaskarżone orzeczenie i obciążył obwinionego zryczałtowanymi kosztami postępowania

odwoławczego w kwocie 2 000 zł płatnymi na rzecz Krajowej Izby Radców Prawnych w Warszawie.

Od tego orzeczenia kasację wywiódł obrońca obwinionego, zaskarżając je w całości na korzyść obwinionego. Zaskarżonemu orzeczeniu zarzucił:

1. rażące i mające istotny wpływ na treść orzeczenia naruszenie przepisów prawa procesowego, tj. art. 4, 6, 167 i 170 § 1 pkt 2 i pkt 3 k.p.k. w zw. z art. 452 § 2 k.p.k. oraz art. 433 § 2 k.p.k. i art. 457 § 3 k.p.k., w zw. z art. 74 pkt 1 ustawy o radcach prawnych, polegające na przeprowadzeniu wadliwej kontroli odwoławczej przez zaakceptowanie wadliwego ograniczenia zakresu postępowania dowodowego poprzez zaniechanie przeprowadzenia dowodu z akt spraw sądowych dotyczących K. N., które to akta mogły dać rzetelną podstawę do oceny tego, czy w ich przypadku zachodziła konieczność podejmowania czynności wcześniej niż dokonał tego obwiniony, co w konsekwencji doprowadziło do nieadekwatnej do okoliczności oceny krytycznej półtoramiesięcznego okresu od wystawienia pełnomocnictwa do podjęcia pierwszej czynności w sprawach K. N., co w konsekwencji doprowadziło do utrzymania orzeczenia Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego w S.,
2. rażące i mające istotny wpływ na treść orzeczenia naruszenie prawa procesowego, tj. art. 5 § 2, 7, 410, 424 § 1 pkt 1 k.p.k. w zw. z art. 457 § 3 k.p.k. w zw. z art. 74 pkt 1 ustawy o radcach prawnych, polegające na przeprowadzeniu wadliwej kontroli odwoławczej przez dowolną i wybiórczą ocenę dowodów, zwłaszcza błędną ocenę nagrania rozmowy K. N. z obwinionym, z pominięciem istotnych okoliczności mogących mieć wpływ na rozstrzygnięcie, co w konsekwencji doprowadziło do utrzymania orzeczenia Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego w S.,
3. rażące i mające istotny wpływ na treść orzeczenia naruszenie prawa materialnego, tj. art. 64 ust. 1 w zw. z art. 3 ust. 2 ustawy o radcach prawnych w zw. art. 6, 8, 11 ust. 1, art. 12 ust. 1, art. 12 ust. 2, art. 43 ust. 2 i art. 44 ust. 1 Kodeksu etyki radcy prawnego poprzez błędną kwalifikację prawną czynu zarzucanego.

W konkluzji obrońca obwinionego wniósł o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy Wyższemu Sądowi Dyscyplinarnemu Krajowej Izby Radców Prawnych w Warszawie do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Kasacja jest oczywiście bezzasadna, wobec czego podlegała rozpoznaniu w trybie przewidzianym w art. 535 § 3 k.p.k.

W pierwszej kolejności należy wskazać, że stosownie do treści art. 62² ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (Dz. U. z 2024 r. poz. 499), zwanej dalej „u.r.p.”, kasację wnosi się od orzeczenia Wyższego Sądu Dyscyplinarnego wydawanego w II instancji, przy czym stosownie do treści art. 62³ u.r.p. kasacja może być wniesiona z powodu rażącego naruszenia prawa oraz rażącej niewspółmierności kary dyscyplinarnej.

Z powołanych przepisów wynika, że kasacja nie jest środkiem zaskarżenia służącym weryfikacji poprawności rozstrzygnięcia wydanego w I instancji. Oznacza to, że w kasacji nie jest dopuszczalne stawianie zarzutów, które w istocie są skierowane do orzeczenia okręgowego sądu dyscyplinarnego. Sąd Najwyższy nie jest bowiem umocowany do ponownej weryfikacji orzeczenia pierwszoinstancyjnego, gdyż temu służy wyłącznie postępowanie odwoławcze, a takie zostało w sprawie przeprowadzone.

Należy jednocześnie podkreślić specyfikę związaną z usytuowaniem Sądu Najwyższego w strukturze organów związanych z postępowaniem dyscyplinarnym wszystkich przewidzianych w ustawodawstwie zawodów zaufania publicznego, a więc również radców prawnych. Sąd Najwyższy nie jest kolejnym sądem dyscyplinarnym przyporządkowanym do tej struktury; ustawodawca nałożył na Sąd Najwyższy jedynie obowiązek kontroli prawidłowości odwoławczych postępowań dyscyplinarnych wyłącznie z punktu widzenia zgodności tego postępowania z prawem oraz adekwatności orzekanych w tym postępowaniu dolegliwości. W modelu kontroli postępowań dyscyplinarnych określonych zawodów zaufania publicznego chodzi zatem o to, aby najwyższy rangą sąd państwa miał możliwość weryfikacji prawidłowości realizacji określonych zadań, jakie prawodawca

przewidział dla określonych korporacji zawodowych w kontekście pewnych uprawnień władczych, jakie tym korporacjom przysługują w ramach sądownictwa dyscyplinarnego. Należy jednocześnie podkreślić, że obowiązki Sądu Najwyższego, jak już wcześniej zaznaczono, nie pokrywają się w żadnej mierze z obowiązkami sądu odwoławczego, gdyż kontrola prawidłowości postępowania dyscyplinarnego została ograniczona wyłącznie do płaszczyzny stosowania prawa przez sąd dyscyplinarny odwoławczy i odbywa się w płaszczyźnie kasacyjnej, a więc z natury rzeczy wyjątkowej, ukierunkowanej na stwierdzenie tylko szczególnej rangi uchybień, których zaistnienie dyskwalifikuje w ogóle zaskarżone orzeczenie sądu dyscyplinarnego II instancji, powodując, że nie sposób zaakceptować jego istnienia w obrocie prawnym (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 marca 2024 r. sygn. akt II ZK 84/23).

Konsekwencją treści art. 62² i 62³ ustawy o radcach prawnych jest także to, że w kasacji można podnieść zarzuty wyłącznie natury prawnej, co oznacza, że postępowaniu kasacyjnemu wykluczone jest kwestionowanie ustaleń faktycznych. Sąd Najwyższy, także w modelu kontroli postępowań dyscyplinarnych zawodów zaufania publicznego, jest bowiem sądem prawa i zakresem jego kognicji w ramach postępowania kasacyjnego jest objęte jedynie badanie zaskarżonego orzeczenia z punktu widzenia zgodności z prawem, w dodatku, jak już wspomniano, w sposób kwalifikowany, odmienny od kontroli odwoławczej. Na skarżącym kasacją ciąży zatem obowiązek wykazania nie tylko istnienia określonego uchybienia sądu odwoławczego, ale także jego kardynalnego, kwalifikowanego charakteru, które dyskwalifikuje zaskarżone orzeczenie i nakazuje jego uchylenie.

Analiza treści wniesionej kasacji nie wskazuje, by w postępowaniu odwoławczym w sprawie obwinionego radcy prawnego W. S. do takich uchybień doszło w zakresie żadnego z podniesionych zarzutów.

Zarzut z pkt 1 kasacji w zakresie, w jakim odnosi się do orzeczenia Sądu II instancji, jest chybiony, natomiast w zakresie, w jakim dotyczy orzeczenia Sądu I instancji jest w postępowaniu kasacyjnym niedopuszczalny.

W ramach tego zarzutu skarżący podnosi, że w postępowaniu przed Sądem I instancji nie przeprowadzono dowodu z akt trzech spraw sądowych, „które to akta mogły dać rzetelną podstawę do oceny tego, czy w ich przypadku zachodziła

konieczność podejmowania czynności wcześniej, niż dokonał tego obwiniony”. Jak wyżej wskazano, kasacja może zostać wywiedziona jedynie od orzeczenia Wyższego Sądu Dyscyplinarnego rozpoznającego sprawę w II instancji, zaś zarzut podnoszący uchybienia w postępowaniu pierwszo-instancyjnym nie może być badany w postępowaniu kasacyjnym.

Należy przy tym dostrzec, że skarżący podnosi w ramach zarzutu z pkt 1 kasacji, że Sąd II instancji wadliwie przeprowadził kontrolę odwoławczą orzeczenia Sądu I instancji „przez zaakceptowanie wadliwego ograniczenia zakresu dowodowego poprzez zaniechanie przeprowadzenia dowodu z akt spraw sądowych dotyczących K. N.”. Uszło jednak uwadze skarżącego, że zgodnie z treścią art. 433 § 1 k.p.k. sąd odwoławczy, co do zasady, rozpoznaje sprawę w granicach zaskarżenia, a jeżeli w środku odwoławczym zostały wskazane zarzuty stawiane rozstrzygnięciu – również w granicach podniesionych zarzutów. Jednocześnie żaden z zarzutów zawartych w odwołaniu od orzeczenia Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych w S. nie wskazywał na zaistnienie takiego uchybienia (nie przesądzając w tym miejscu, czy w ogóle w tym zakresie doszło do uchybienia), dostrzeżonego przez Skarżącego dopiero na etapie formułowania kasacji. Również w postępowaniu odwoławczym wymieniony wniosek dowodowy nie został przez obwinionego ponowiony. Nie doszło zatem do naruszenia przez Sąd II instancji przepisów art. 170 § 1 pkt 2 i 3 k.p.k. i art. 452 § 2 k.p.k. normujących kwestie związane z oddaleniem wniosku dowodowego. Sąd odwoławczy nie naruszył też powołanej w powyższym kontekście normy art. 4 k.p.k. nakazującej badać i uwzględniać okoliczności przemawiające zarówno na korzyść jak i na niekorzyść obwinionego, ani przepisu art. 7 k.p.k. normującego zasadę swobodnej oceny dowodów ani też art. 167 k.p.k. stanowiącego, że dowody przeprowadzane są na wniosek stron lub z urzędu.

Chociaż obwiniony w odwołaniu wniesionym od orzeczenia Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego wspomniał o oddaleniu wniosku dowodowego we fragmencie uzasadnienia (w ostatnim akapicie), to jednak nawet w sposób dorozumiany nie podniósł tej okoliczności do rangi zarzutu, nie wykaując przy tym, by takie działanie Sądu miało istotny wpływ na wynik sprawy. Zwalniało to Wyższy Sąd Dyscyplinarny od obowiązku badania tej okoliczności.

Powyższe ustalenia pozwalają na uznanie, że Wyższy Sąd Dyscyplinarny Krajowej Izby Radców Prawnych sprostął wymogom określonym w art. 433 § 2 k.p.k. nakazującym rozważenie wszystkich wniosków i zarzutów wskazanych w środku odwoławczym oraz wymogom z art. 457 § 3 k.p.k. obligującym sąd odwoławczy do podania w uzasadnieniu, czym kierował się wydając orzeczenie i dlaczego zarzuty i wnioski odwołania uznał za niezasadne.

Zarzut z pkt 2 kasacji należy ocenić jako niedopuszczalny w postępowaniu kasacyjnym, co wyklucza możliwość jego rozpoznania. W ramach tego zarzutu skarżący kwestionuje ocenę dowodów dokonaną przez Sąd II instancji, określając ją jako „dowolną i wybiórczą”, a także jako błędną w zakresie, w jakim dotyczy dowodu w postaci nagrania rozmowy obwinionego z K. N. Odnosząc się do tego zarzutu, należy wskazać, że ocena dowodów została przeprowadzona przed Sądem I instancji, a Wyższy Sąd Dyscyplinarny samodzielnie tych dowodów nie oceniał. Nie mógł zatem naruszyć przepisów wskazanych w tym zarzucie.

Również zarzut z pkt 3 należało uznać jako bezpodstawny. Ma on zresztą charakter pozorny, bowiem – choć skarżący w jego ramach podnosi naruszenie przepisów prawa materialnego – w istocie zarzut ten sprowadza się do kwestionowania ustaleń faktycznych, czego w świetle art. 62³ u.r.p. formułującego podstawy kasacji – czynić nie można.

Należy przypomnieć, że „postawienie w środku odwoławczym jednocześnie zarzutu obrazy przepisów postępowania i obrazy przepisów prawa materialnego oraz błędu w ustaleniach faktycznych jest nieprawidłowe. Zarzut obrazy prawa materialnego jest możliwy, co do zasady, jedynie wówczas, gdy skarżący nie kwestionuje ustaleń faktycznych, bowiem obraza ta może polegać na błędnej wykładni zastosowania przepisów, zastosowaniu nieodpowiedniego przepisu, a także na niezastosowaniu określonego przepisu prawa materialnego w sytuacji, gdy jego zastosowanie jest obowiązkowe. W związku z tym obraza prawa materialnego może być przyczyną zaskarżenia jedynie wtedy, gdy ma ona charakter samoistny, nie można mówić o jej zaistnieniu, gdy wątpliwości orzeczenia upatruje się w naruszeniu przepisów postępowania lub w błędzie w ustaleniach faktycznych” (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 lutego 2016 r. sygn. akt WA 22/15). W innym orzeczeniu – w postanowieniu z dnia 21 października 2014 r. sygn.

akt IV KK 288/14 – Sąd Najwyższy stwierdził: „obraza prawa materialnego polega na jego wadliwym zastosowaniu w orzeczeniu, które zostało oparte na trafnych i niekwestionowanych ustaleniach faktycznych. Tym samym obraza prawa materialnego nie ma miejsca, gdy wadliwość orzeczenia w tym zakresie jest wynikiem błędnych ustaleń faktycznych, przyjętych za jego podstawę lub naruszenia przepisów procesowych”. Warto też wskazać również na pogląd Sądu Najwyższego wyrażony w postanowieniu z dnia 29 października 2010 r. sygn. akt III KK 221/10, zgodnie z którym „nieprawidłowe nazwanie przez skarżącego wadliwości polegającej na przyjęciu za podstawę wyroku błędnych ustaleń faktycznych „naruszeniem prawa materialnego” nie może prowadzić do obejścia ustawowej regulacji podstaw kasacji i nie uprawnia instancji kasacyjnej do badania – pod pozorem rozpoznawania „zarzutu naruszenia prawa” – w rzeczywistości zarzutu opartego o przepis art. 438 pkt 3 k.p.k.”. Zwłaszcza ten ostatni z przywołanych judykatów znajduje odniesienie do przyjętego przez autora kasacji sposobu konstrukcji zarzutu z jej pkt 3. Treść tego zarzutu wskazuje przy tym, że w istocie nie chodzi skarżącemu o prawidłowość zastosowania określonych przepisów prawa materialnego, ale o wadliwość polegającą na przypisaniu mu określonego zachowania, odpowiednio opisanego i kwalifikowanego z przytoczonych przepisów ustawy o radcach prawnych oraz Kodeksu etyki radcy prawnego. W istocie więc przedmiotem kontestacji w postępowaniu kasacyjnym stały się ustalenia faktyczne sprowadzające się do stwierdzenia, że obwiniony dopuścił się deliktu dyscyplinarnego w określonym kształcie. Również zatem z tego powodu rozstrzygając co do kasacji w niniejszej sprawie, Sąd Najwyższy nie jest umocowany do rozpoznania tego typu zarzutu.

Konkludując, wywiedzioną w niniejszej sprawie kasację należało uznać za oczywiście bezzasadną – i w konsekwencji oddalić na posiedzeniu w trybie art. 535 § 1 i 3 k.p.k. w zw. z art. 74¹ pkt 1 ustawy o radcach prawnych.

O kosztach sądowych za postępowanie kasacyjne orzeczono zgodnie z art. 636 § 1 k.p.k. w zw. z art. 637a k.p.k. w zw. z art. 74¹ pkt 1 ustawy o radcach prawnych, uwzględniając treść § 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 czerwca 2003 r. w sprawie wysokości i sposobu obliczania wydatków Skarbu Państwa w postępowaniu karnym (Dz. U. z 2013 r. poz. 663, z późn. zm.).

Z tych względów Sąd Najwyższy orzekł jak w postanowieniu.

[M. T.]

r.g.